

Міністерство освіти і науки України  
Національна академія педагогічних наук України  
Інститут педагогіки НАПН України  
Відділ навчання української мови та літератури

# ПРОГРАМА

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ  
КОНФЕРЕНЦІЇ

**VII ВОЛОШИНСЬКІ ЧИТАННЯ**

**ШКІЛЬНА МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТА:  
ТРАДИЦІЇ І НОВАТОРСТВО**

17 травня 2019 року

Київ – 2019

## ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

<i>Топузов Олег Михайлович</i>	доктор педагогічних наук, професор, віце-президент НАПН України, директор Інституту педагогіки НАПН України
<i>Яценко Таміла Олексіївна</i>	доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу навчання української морви та літератури Інституту педагогіки НАПН України
<i>Голуб Ніна Борисівна</i>	доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України
<i>Гораиш Катерина Вікторівна</i>	кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач науково-організаційного відділу Інституту педагогіки НАПН України
<i>Мищенко Оксана Вікторівна</i>	кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України
<i>Тименко Валентина Миколаївна</i>	молодший науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

## **ПЛАН РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**17 травня 2019 р.**

09.00. – 10.00.	Реєстрація учасників
10.00. – 12.30.	Пленарне засідання
12.30. – 13.00.	Перерва на каву-чай
13.00. – 15.30.	Робота секцій. Підведення підсумків роботи конференції
16.00.	Урочистий обід
19.00.	Перегляд вистави Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка

### **Регламент виступів**

Доповідь на пленарному засіданні – до 15 хв.

Виступ на секційному засіданні – до 10 хв.

Обговорення доповідей і виступів – до 5 хв.

### **Місце проведення**

м. Київ, вул Січових Стрільців 52-Д, Інститут педагогіки НАПН України,  
к. 418 – зала засідань вченої ради

### **Наукова проблематика конференції**

- Теоретико-методичні концепти наукової спадщини Н. Й. Волошиної.
- Формування ключових і предметних компетентностей учнів в умовах сучасного освітнього простору.
- Актуальні питання підручникотворення освітньої галузі «Мови і літератури»: історія, теорія та інновації.
- Професійна творчість учителя-словесника в інноваційних вимірах.
- Актуальні питання методики навчання української, зарубіжної літератури та лінгводидактики.

## ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

### ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

**Привітання учасникам** Всеукраїнської науково-практичної конференції доктора педагогічних наук, професора, віце-президента НАПН України, директора Інституту педагогіки НАПН України *Топузова Олега Михайловича*

**Вступне слово** доктора педагогічних наук, старшого наукового співробітника, головного наукового співробітника відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України *Яценко Таміли Олексіївни*

**Вступне слово** доктора педагогічних наук, професора, завідувача відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України *Голуб Ніни Борисівни*

**Вступне слово** доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена НАПН України, головного наукового співробітника відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України *Бібік Надії Михайлівни*

**Вступне слово** головного спеціаліста відділу змісту освіти, мовної політики та освіти національних меншин головного управління загальної середньої та дошкільної освіти директорату дошкільної та шкільної освіти МОН України *Котусенко Олени Юріївни*

## ДОПОВІДІ

### **Компетентнісні орієнтири сучасної шкільної літературної освіти**

*Яценко Таміла Олексіївна* – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

### **Урок української літератури крізь призму ідіостилю Ніли Волошиної**

*Семенов Олена Миколаївна* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

### **Діяльність Н. Й. Волошиної у галузі створення підручників для підготовки вчителів літератури та її наукова школа**

*Гладишев Володимир Володимирович* – доктор педагогічних наук, професор кафедри англійської мови і літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

### **До питання модернізації навчання літератури**

*Ситченко Анатолій Люціанович* – доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови і літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

**Читацька прес-конференція як організаційна форма вивчення літератури в закладах вищої освіти**

*Жила Світлана Олексіївна* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови і літератури Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

**Концепти Василя Сухомлинського як теоретичні засади для створення підручника української літератури**

*Токмань Ганна Леонідівна* – доктор педагогічних наук, професор кафедри української і зарубіжної літератури та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

**Універсальність жанрово-родового аналізу літературного твору в школі**

*Бондаренко Юрій Іванович* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри мовно-літературної освіти та культури української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

**Мовленнєві жанри як важливий складник компетентнісного навчання української мови учнів ліцею**

*Голуб Ніна Борисівна* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

**Підготовка вчителів української мови і літератури до реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі**

*Горошкіна Олена Миколаївна* – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

## СЕКЦІЯ 1

### ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ КОНЦЕПТИ НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ Н. Й. ВОЛОШИНОЇ

**Про розроблення персоналії «Ніла Йосипівна Волошина» як складника інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні педагоги України і світу»**

*Березівська Лариса Дмитрівна* – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського НАПН України

**Методичні підходи Ніли Волошиної до викладання монографічної теми**

*Романишина Наталя Василівна* – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету

**Теоретичні основи естетичного виховання учнів засобами мистецтва слова у педагогічній спадщині Н. Й. Волошиної**

*Бійчук Галина Леонідівна* – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

**Питання позакласної роботи в педагогічній спадщині Ніли Йосипівни Волошиної**

*Гальонка Олексій Анатолійович* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського

**Питання вивчення української літератури у єдності із суміжними видами мистецтв у науково-методичній спадщині Н. Й. Волошиної.**

*Гоголь Наталія Валеріївна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

**Проблема творчої активності учнів на уроках літератури в методичній спадщині Н. Й. Волошиної**

*Дига Надія Василівна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української і зарубіжної літератури та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

**Оптимізація освітньо-виховного процесу як фактори педагогічної майстерності вчителя в науково-педагогічних поглядах Н. Волошиної**

*Бачинська Марина Володимирівна* – аспірантка Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка



## СЕКЦІЯ 2

### ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ І ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

#### **Переваги і ризики інтегрованого навчання**

**Бібік Надія Михайлівна** – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України

#### **Компетентнісна спрямованість навчання української літератури в ліцеї**

**Яценко Таміла Олексіївна** – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

#### **Емоційно-ціннісна компетенція як важлива складова літературної компетентності на уроках української літератури**

**Васюта Світлана Дмитрівна** – кандидат педагогічних наук, «учитель-методист», учитель української мови і літератури Рівненського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів-ліцей» № 19 Рівненської міської ради

#### **Вітчизняний і зарубіжний досвід реалізації варіативного компонента змісту освіти**

**Кизенко Василь Іванович** – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України

**Формування предметної компетентності старшокласників у процесі аналізу заголовкового комплексу художнього твору на уроках української літератури**

*Миценко Оксана Вікторівна* – кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

**Особливості формування читацької компетентності учнів засобами ІКТ**

*Мхитарян Ольга Дмитрівна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

**Реалізація компетентнісного підходу в системі початкової мовної освіти**

*Пономарьова Катерина Іванівна* – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України

**Інтегрований проект як засіб реалізації міжпредметної інтеграції у процесі компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею**

*Попова Людмила Олександрівна* – кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

**Методичне оновлення освітнього процесу на уроках української літератури для забезпечення компетентнісного підходу до навчання**

*Сергієнко Антоніна Антонівна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради

## **Специфіка формування лексичної компетентності школярів у сучасних умовах**

*Шевчук Лариса Миколаївна* – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України

## **Формування культурологічної компетентності учнів під час вивчення української літератури**

*Молочко Світлана Рашиївна* – старший викладач кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання, методист відділу суспільно-гуманітарних дисциплін Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

## **Ключові та предметні компетентності учнів: теоретичний аспект**

*Хорошковська Тетяна Петрівна* – науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України

## **Інтерактивні технології як засіб формування ключових компетентностей в учнів 5–7 класів на уроках іноземної мови**

*Голуб Анна Владиславівна* – студентка III курсу факультету іноземних мов групи АН 31/1 Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

## СЕКЦІЯ 3

### АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ»: ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА ІННОВАЦІЇ

**Мовно-дидактичний контекст підручника як засіб формування лінгвістичної креативності учнів 10 класу філологічного профілю**

*Караман Станіслав Олександрович* – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

*Караман Ольга Володимирівна* – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

**Класифікація вимог до електронних підручників з української мови та літератури**

*Балаховська Юлія Михайлівна* – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики викладання української мови і літератури Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

**Нові підручники з української мови для старшої школи: здобутки, проблеми та перспективи**

*Златів Леся Михайлівна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри стилістики та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету

**До питання періодизації історії української літератури в контексті підручкотворення**

*Івасюк Оксана Михайлівна* – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач науково-дослідною лабораторією грінченкознавства Київського університету імені Бориса Грінченка

**На шляху до справжнього читача: проблеми, відкриття і надії сучасного підручникотворення**

***Красуцька Ірина Володимирівна*** – головний редактор УОВЦ «Оріон»

**Підручники української мови і літератури часів Української революції 1917-1921 рр. у фондах Педагогічного музею України**

***Міхно Олександр Петрович*** – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, директор Педагогічного музею України

**Рефлексійні вправи у компетентісно орієнтованому підручнику української мови для 11 класу**

***Новосьолова Валентина Іванівна*** – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

**Підручник у системі компетентісного навчання української мови**

***Галаєвська Людмила Вікторівна*** – молодший науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

**Розвиток художньо-образного мислення, емоційно-духовної сфери учнів засобами ілюстративного матеріалу підручника літератури**

***Тименко Валентина Миколаївна*** – молодший науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

## СЕКЦІЯ 4

### ПРОФЕСІЙНА ТВОРЧІСТЬ УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В ІННОВАЦІЙНИХ ВИМІРАХ

**Формування професійної компетентності вчителя-словесника нової формації – пріоритетне завдання вищої педагогічної освіти**

*Кучеренко Ірина Анатоліївна* – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри практичного мовознавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

**Міждисциплінарна інтеграція в професійній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури: шляхи реалізації**

*Лілік Ольга Олександрівна* – доктор педагогічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

**Рідна мова як аксіологічна основа фахової підготовки вчителя-словесника**

*Мамчур Лідія Іванівна* – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичного мовознавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

**Підготовка студентів-філологів до використання плейкаста у шкільному курсі української літератури**

*Бондаренко Лідія Григорівна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури Херсонського державного університету

**Підготовка вчителя до роботи в інноваційному освітньому середовищі гімназії**

*Гораш Катерина Вікторівна* – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки НАПН України

**Формування умінь і навичок жанрового аналізу інонаціонального художнього твору в майбутніх учителів-словесників**

*Грицак Наталія Русланівна* – кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри методики викладання світової літератури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

**Культура спілкування як складник соціокультурної компетентності майбутніх філологів**

*Подлевська Неля Володимирівна* – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри слов'янської філології Хмельницького національного університету

**Формування мовної компетентності студента-філолога в процесі вивчення дісприкметника в лінгвомовних і редакційних курсах**

*Шевченко Світлана Петрівна* – асистент кафедри мовно-літературної освіти та культури української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

**Інноваційна діяльність учителя-словесника в системі літературних курсів за вибором**

*Тригуб Ірина Анатоліївна* – учитель зарубіжної літератури, «учитель-методист», заступник директора ОНЗ «Щасливський НВК»

## СЕКЦІЯ 5

### АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ, ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ

**Лінгвістична герменевтика як фундаментальна основа для здійснення філологічного аналізу художнього тексту**

*Беценко Тетяна Петрівна* – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

**Робота з науково-художніми та науково-популярними текстами на уроках літературного читання в початкових класах**

*Богданець-Білокаленко Наталія* – доктор педагогічних наук, доцент, головний науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України

**Творчість Григора Тютюнника на уроках позакласного читання в 9-11 класах (за новознайденими творами)**

*Неживий Олексій Іванович* – доктор філологічних наук, професор кафедри теорії та практики перекладу Луганського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка

**Сучасні лінгводидактичні наукові школи: традиції і новаторство**

*Омельчук Сергій Аркадійович* – доктор педагогічних наук, доцент, проректор з наукової роботи, професор кафедри слов'янської філології Херсонського державного університету



**Специфічні принципи навчання стилістики української мови в закладах вищої освіти**

*Попович Анжеліка Станіславівна* – доктор педагогічних наук, доцент кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

**Духовний аспект навчання української мови**

*Антончук Олександр Михайлович* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри стилістики та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету

**Рольові ігри на заняттях української літератури в педагогічному коледжі як засіб мотивації до читання художніх творів**

*Бабійчук Тамара Василівна* – кандидат педагогічних наук, викладач-методист комунального закладу «Бердичівський педагогічний коледж» Житомирської обласної ради

**Читання як проблема української лінгводидактики**

*Бондаренко Неллі Володимирівна* – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України

**Актуальні проблеми патріотичного виховання на уроках літератури в умовах гібридної війни**

*Головченко Ніна Іванівна* – кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво»

**Формування національних цінностей в учнів 8-9 класів засобами художньої літератури на уроках української мови**

*Голуб Наталія Миколаївна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовно-літературної освіти та культури української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

**Фанфік як різновид творчого завдання на уроках української літератури**

*Горячок Інна Владиславівна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри слов'янської філології Хмельницького національного університету

**Формування навичок аналізу та інтерпретації художнього тексту на уроках літератури**

*Дятленко Тетяна Іванівна* – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови, літератури й методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

**Психоаналітична інтерпретація як мистецтво розуміння твору**

*Коваленко Валентина Михайлівна* – кандидат педагогічних наук, доцент, методист Комунального закладу «Черкаський обласний центр роботи з обдарованими дітьми Черкаської обласної ради»

**Типові та індивідуальні особливості становлення й розвитку навички читання молодших школярів: реалії сьогодення**

*Мартиненко Валентина Олександрівна* – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України

**Вивчення мистецького напрямку бароко на уроках української літератури в 9 класі**

*Нежива Людмила Львівна* – доктор педагогічних наук, доцент кафедри української літератури Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

## **Сучасна українська проза для дітей у контексті літературної освіти**

**Овдійчук Лілія Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови та літератури історико-філологічного факультету ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка С. Дем'янчука»

## **Завдання опорного закладу освіти щодо розвитку і утвердження української мови**

**Онаць Олена Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу економіки та управління загальною середньою освітою Інституту педагогіки НАПН України

## **Специфіка вивчення ідіостилю письменника на уроках української літератури**

**Привалова Світлана Павлівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

## **Фактори впливу на розвиток навичок письма першокласників**

**Прищепя Ольга Юхимівна** – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України

## **Проблема формування словника родинної лексики старшокласників на уроках української мови**

**Рудюк Тетяна Вікторівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовно-літературної освіти та культури української мови Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

## **Вивчення підлітками сучасної української літературної казки**

**Слижук Олеся Алімівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури Запорізького національного університету

**Емоційно-ціннісний розвиток молодших школярів на уроках літературного читання**

*Ващуленко Оксана Вікторівна* – науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України

**Формування вмінь студентів-філологів здійснювати шкільний аналіз прозових творів зарубіжної літератури**

*Гричаник Наталія Іванівна* – асистент кафедри української мови, літератури та методики навчання факультету філології та історії Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

**Шкільний аналіз та аксіологічна інтерпретація поезії в старшій школі**

*Вождаєнко Анна Вікторівна* – аспірантка ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

**Вивчення образів стихій природи на основі застосування хронотопного аналізу**

*Орищенко Інна Миколаївна* – аспірантка Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

**Застосування побразного аналізу у процесі вивчення творів з міфологічними структурами**

*Сидоренко Юлія Олександрівна* – аспірантка Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

**Література постмодернізму в шкільному курсі української літератури**

*Хоменко Галина Вікторівна* – викладач Індустріально-педагогічного технікуму Конотопського інституту СумДУ, аспірантка Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя